

Inrättande av Åkeslunds biotopskyddsområde i Bromma stadsdelsnämndsområde

Hemställan från stadsbyggnadsnämnden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Biotopskyddsområde Åkeslund i Bromma stadsdelsnämndsområde inrättas, i enlighet med det syfte och den avgränsning som framgår av bilaga 1 till utlåtandet.

Föredragande borgarråden Karin Wanngård, Jan Valeskog och Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Under år 2024 har staden arbetat med inrättandet av fem nya biotopskyddsområden. I budget 2025 och 2026 gav kommunfullmäktige stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att tillsammans med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, inrätta ytterligare fem biotopskyddsområden.

Ett av de föreslagna områdena är Åkeslund i Bromma stadsdelsnämndsområde. Under vintern 2026 har samråd om förslag till Åkeslunds biotopskyddsområde hållits. Efter samrådet har mindre revideringar gjorts av förslaget utifrån inkomna synpunkter och dialog har förts med Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA). Stora ledningsstråk har lämnats utanför biotopskyddsområdet. Förslaget biotopskyddsområde är cirka 6,8 hektar och utgörs av biototypen mark med mycket gamla träd.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsbyggnadsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att det finns ett förslag som säkerställer naturområdets värden och anser att inrättandet av biotopskyddsområdet i enlighet med förslaget, ligger i linje med framtida önskvärd stadsutveckling.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Under 2024 har staden arbetat med att inrätta fem nya biotopskyddsområden, och enligt budgeten för 2025 och 2026 ska ytterligare fem områden få ett formellt skydd. Arbetet sker i nära samverkan mellan stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Ett av de områden som föreslås få skydd är Åkeslund i Bromma. Under vintern 2026 har förslaget varit ute på samråd och därefter justerats utifrån inkomna synpunkter samt dialog med berörda aktörer, däribland Stockholm Vatten och Avfall AB. Bland annat har större ledningsstråk undantagits från det föreslagna biotopskyddsområdet. Stadsbyggnadsnämnden har därefter godkänt förslaget och föreslagit att kommunfullmäktige beslutar att Åkeslund ska inrättas som biotopskyddsområde.

Det föreslagna området omfattar cirka 6,8 hektar och består av mark med mycket gamla träd. Området är uppdelat i två delområden med varierad skogsmiljö, där både barr- och lövskog förekommer. Här finns gamla och grova träd, särskilt ekar, som utgör livsmiljö för flera skyddsvärda och rödlistade arter. Området har också betydelse för fladdermöss och andra arter knutna till både ädellövskog och barrskog.

Åkeslund har en viktig funktion i stadens blågröna infrastruktur och ingår i ett ekologiskt särskilt betydelsefullt område. Det bidrar till att upprätthålla biologisk mångfald och stärker ekosystemens motståndskraft. Samtidigt är området ett uppskattat rekreatjonsområde som används av både skolor, förskolor och allmänheten för lek, promenader och naturupplevelser.

Att skydda Åkeslund som biotopskyddsområde är förenligt med gällande planer och miljömål. Det säkerställer att områdets naturvärden och rekreativa kvaliteter bevaras för framtiden. Mot denna bakgrund tillstyrks förslaget att kommunfullmäktige beslutar att Åkeslund ska utgöra ett biotopskyddsområde.

Bilagor

1. Förslag till beslut för biotopskyddsområde, dnr KS 2026/421-1.2
2. Samrådsredogörelse, dnr KS 2026/421-1.3

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att avslå kontorets förslag till beslut
2. Att därutöver anföra följande

Liberalerna anser att biotopskyddsområden är en bra idé och ett välkommet komplement till nationalparker och naturreservat. De ska vara mindre till ytan och skydda särskilt viktig natur. Det biotopskyddsområdet som först beslutades i

Olovslund har en mer begränsad yta och visar tydligt de arter det ska skydda. Att göra biotopskyddsområdena så omfattande som här föreslås får mycket stora konsekvenser.

Liberalerna ser ett behov av större försiktighet och eftertanke vid inrättandet av biotopskyddsområden, särskilt när dessa dras i direkt anslutning till befintlig bebyggelse, inte sällan privatägda tomter med villor eller flerfamiljshus. När gränserna för biotopskydd läggs mycket nära bostäder och annan bebyggelse riskerar det att skapa betydande och långsiktiga begränsningar för både boendemiljö och stadsutveckling.

Vidare vill Liberalerna understryka att biotopskyddsområden, liksom naturreservat, inte enkelt kan upphävas genom kommunala beslut. Enligt miljöbalken krävs så kallade synnerliga skäl för att upphäva ett sådant skydd för biotopskyddsområdena. Synnerliga skäl gäller också för åtgärder inom områdena, t ex att ta ner enskilda träd eller ansa buskar som växer invid befintliga g/c-vägar. Därtill gäller att gränserna för ett biotopskyddsområde är fasta och inte kan justeras eller flyttas över tid. Det innebär att även mindre justeringar för att möjliggöra exempelvis bebyggelse, infrastruktur eller trygghetsskapande åtgärder i praktiken är uteslagna. Skulle staden i framtiden behöva använda marken för bostäder, infrastruktur eller annan samhällsviktig utveckling är detta därmed i princip omöjligt. Besluten får mycket långtgående och irreversibla konsekvenser.

Sammantaget innebär detta att staden i praktiken lägger en våt filt över flera områden, där framtida utveckling kraftigt begränsas. När biotopskyddsområden väl har inrättats är gränserna fasta och kan inte flyttas, och skyddet kan endast upphävas vid synnerliga skäl enligt miljöbalken. Konsekvensen blir att mark som i dag skyddas i praktiken låses för all framtid, även om framtida behov av bostäder, infrastruktur eller trygghetsskapande åtgärder skulle uppstå. Liberalerna menar därför att biotopskydd bör användas restriktivt.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 13 maj 2026

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

1. Att i första hand besluta att kommunstyrelsen återremitterar ärendet

2. Att i andra hand föreslå att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att delvis godkänna förslag till beslut
3. Att därutöver anföra följande:

Centerpartiet och Kristdemokraterna värnar den biologiska mångfalden och ser biotopskyddsområden som ett bra verktyg för att långsiktigt skydda värdefulla naturmiljöer. För att vara effektivt ska olika skyddsformer användas där de gör störst nytta och efter en process som är kunskapsbaserad, lokalt förankrad och transparent.

Processen här har tyvärr varit den motsatta. Utgångspunkten har inte varit att identifiera specifika biotoper med dokumenterat skyddsbehov och därefter pröva lämplig skyddsform, utan att vänstermajoriteten i budget fastslagit ett siffersatt mål om ett visst antal biotopskyddsområden. Förvaltningarna har därefter haft i uppdrag att "fylla kvoten". Resultatet blir en uppifrån-och-ner-process där signalpolitik varit viktigare än avvägningar mellan naturskydd, stadsutveckling och människors behov. Därtill präglas ärendena av en uppenbart forcerad framdrift. Samrådet väcker frågor, inte minst då berörda stadsdelsnämnder inte fått ta ställning till sina förvaltningars yttranden i sedvanlig ordning. Detta försvagar den lokala demokratiska förankringen.

Vi ser också risker i att gränsdragningarna inte vilar på tillräckliga utredningar. Värdefull natur kan ha lämnats utanför samtidigt som mark utan motsvarande värden inkluderats, vilket i praktiken kan omöjliggöra framtida nyttjande, exempelvis för bostäder.

Åkeslund är ett uppskattat och välanvänt naturområde med höga naturvärden. Det föreslagna biotopskyddsområdet sammanfaller i stort sett med gränserna för ett riksintresse för naturvård, vilket er intryck av att området i första hand valts för att snabbt uppfylla ett politiskt satt kvantitativt mål.

Det är tyvärr uppenbart att dessa ärenden har hastats fram för att nå beslut före valet. Vi värnar naturen, men vi värnar också demokrati, rättssäkerhet och transparens och menar att denna process inte lever upp till de kraven.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Ärendet

Under år 2024 har staden arbetat med inrättandet av fem nya biotopskyddsområden. I budget 2025 och 2026 gav kommunfullmäktige stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att tillsammans med exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, inrätta ytterligare fem biotopskyddsområden.

Ett av de föreslagna områdena är Åkeslund i Bromma stadsdelsnämndsområde. Under vintern 2026 har samråd om förslag till Åkeslunds biotopskyddsområde hållits. Efter samrådet har mindre revideringar gjorts av förslaget utifrån inkomna synpunkter och dialog har förts med Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA). Stora ledningsstråk har lämnats utanför biotopskyddsområdet.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 mars 2026 om att föreslå att kommunfullmäktige beslutar att Åkeslund ska utgöra ett biotopskyddsområde i enlighet med bifogat förslag till beslut. Stadsbyggnadsnämnden beslutade även om att godkänna samrådsredogörelsen. Föreslaget biotopskyddsområde är cirka 6,8 hektar och utgörs av biotoptypen mark med mycket gamla träd.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 26 mars 2026 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden godkänner samrådsredogörelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden godkänner förslaget och föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Åkeslund ska utgöra ett biotopskyddsområde i enlighet med kontorets tjänsteutlåtande med bilagor.
3. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation av Jonas Naddebo (C), se Reservationer m.m.

Reservation av Björn Ljung (L), se Reservationer m.m.

Särskilt uttalande av Mats Johnsson (SD), se Reservationer m.m.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 februari 2026 har i huvudsak följande lydelse.

SAMMANFATTNING

Förslag till beslut för Åkeslunds biotopskyddsområde redovisas i det här ärendet. Uppdraget har genomförts i enlighet med budget 2025 och 2026. Förslaget redovisas i sin helhet i bilaga 1 till detta ärende.

Förslag till beslut för Åkeslunds biotopskyddsområde har tagits fram under ledning av Åkeslunds stadsbyggnadskontoret, i samarbetet med exploateringskontoret, miljöförvaltningen och Bromma stadsdelsförvaltning.

Området förslås skyddas som biotopskyddsområde för biotoptypen *mark med mycket gamla träd*. Föreslagen yta på biotopskyddsområdet är cirka 6,8 hektar. Området är beläget i Åkeslund, Bromma mellan Olovslund och Brommaplan.

Det föreslagna biotopskyddsområdet är indelat i två delområden. Det östra området utgörs av mycket varierad skog som gradvis övergår från gamla och grova barrträd av tall och gran i norra delen till lövskog med ek, skogslind, asp, lönn och björk söderut i området. Hasselbuketter med stora socklar växer spridda i hela området. Det västra området är lövdominerat och i brynzonerna finns gott om grova gamla ekar.

Området ingår i Brommas De Geermorän-systemet som utgör ett riksintresse för naturvård (3 kap. 6 § Miljöbalken). Området karakteriseras av ett stort antal block, mycket blockrik morän med blocksträngar och förekomst av ett flertal jätteblock.

Området har en viktig funktion inom stadens blågröna infrastruktur framför allt för arter knutna till ädellövskog, men även för barrskogslevande arter och fladdermöss. Området utgör en livsmiljö för skyddsvärda arter i Stockholms ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Vidare bedöms området ha en nyckelfunktion i det regionala ädellövnätverket.

Att skydda området som biotopskyddsområde är förenligt med gällande översiktsplan och bedöms ligga i linje med översiktsplanens mål samt flera av de nationella och kommunala miljömålen.

Samråd om förslag till biotopskyddsområdet hölls under januari-februari 2026. I detta tjänsteutlåtande redovisas en sammanfattning av samrådsredogörelsen. Länsstyrelsen och samtliga övriga remissinstanser ställer sig positiva till förslaget. Efter samrådet har mindre revideringar av förslaget genomförts utifrån inkomna synpunkter.

Kontoren överlämnar härmed förslag till beslut för Åkeslunds biotopskyddsområde (bilaga 1) samt samrådsredogörelse (bilaga 2) till stadsbyggnadsnämnden för godkännande och föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Åkeslunds ska utgöra ett biotopskyddsområde.

UTLÅTANDE

Bakgrund

I Stockholm finns många områden med höga natur-, kultur- och rekreationsvärden, vilket bidrar till stadens attraktivitet. Att det finns många sådana områden beror på Stockholms unika läge mellan Mälaren och Östersjön och det variationsrika sprickdalslandskapet, tillsammans med att människor sedan bronsåldern brukat marken samt frånvaro av rationellt skogsbruk. Detta har tillsammans skapat gynnsamma förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv.

Genom att skydda värdefulla naturområden i Stockholm och samtidigt bibehålla utvecklingspotentialen för bostäder och viktig infrastruktur, kan staden planera långsiktigt för en växande och hållbar stad. Naturområden som skyddas bidrar till att stockholmarna får fortsatt tillgång till grönområden och bidrar samtidigt till den klimatanpassning som behövs för att möjliggöra en tätare och samtidigt robust stad.

Skydd av kärnområden av tillräcklig storlek och kvalité är en viktig del i att säkerställa en fungerande blågrön infrastruktur med rik biologisk mångfald och livskraftiga ekosystem. En rik biologisk mångfald lägger grunden för robusta och motståndskraftiga ekosystem som krävs för att kunna tillhandahålla viktiga naturnyttor (ekosystemtjänster).

Skyddsformen biotopskyddsområde

Biotopskyddsområden är en skyddsform som kan användas för små mark- och vattenområden (biotoper) som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som av annan anledning är särskilt skyddsvärda. Syftet med att skydda sådana biotoper är att långsiktigt bevara och utveckla naturmiljöer som har särskilt stort värde för djur- och växtarter. För att en kommun ska kunna besluta om inrättande av ett biotopskyddsområde måste området utgöras av någon av de 30-tal biotoptyper som är listade i bilaga 2 och 3 till Förordning (1998:1252) om områdesskydd (FOM) enligt miljöbalken. Kommunen som har bildat ett biotopskyddsområde får vidta de åtgärder som behövs för att vårda området. Ett biotopskyddsområde är normalt cirka 2-20 hektar stort.

Skyddet gäller enbart inom biotopskyddsområdet och innebär att man inom biotopskyddsområdet inte får bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som kan skada naturmiljön. Därmed kan man med stöd av biotopskyddsbestämmelser inte reglera åtgärder och verksamheter som bedrivs utanför ett biotopskyddsområde, även om dessa åtgärder kan skada naturmiljön i det skyddade området.

Enligt FOM finns inte möjlighet att utöver detta förbud meddela särskilda föreskrifter för sakägare om vilka verksamheter och åtgärder som ska vara tillåtna eller förbjudna i ett biotopskyddsområde. Därmed finns inte heller möjlighet att skriva generella undantag för exempelvis underhåll av ledningar. Detta är en av flera viktiga skillnader mellan biotopskyddsområden och naturreservat.

Med att skada naturmiljön menas att skada de biologiska och andra förutsättningar som är nödvändiga för att bibehålla en biotops funktion för växt- och djurarter. Om en åtgärd eller verksamhet kan skada naturmiljön måste avgöras från fall till fall. En bedömning av risken för skada på naturmiljön behöver utgå från förutsättningarna för det enskilda biotopskyddsområdet. Hänsynsbehovet kan skilja sig åt i olika områden beroende av typen av biotop, årstid, geografiskt område, förekomster av särskilt skyddsvärda arter och olika förutsättningar i övrigt. I de fall den som planerar en åtgärd känner sig osäker bör han/hon därför kontakta stadens miljöförvaltning för att få råd och information.

Om det finns särskilda skäl kan kommunen ge dispens från förbudet. Vid en dispensprövning ska en bedömning göras av skadan för naturvärden och ekologiska funktioner som den dispens sökta åtgärden riskerar medföra och tyngden av motivet att vidta åtgärden. Åtgärder och verksamheter som inte skadar naturmiljön är inte förbjudna.

Enligt 8 § FOM gäller skyddet för ett biotopskyddsområde inte för de delar av området som är beläget i omedelbar anslutning till bebyggelse som fanns där när skyddet för området inrättades. Av detta följer att den bebyggelse som fanns vid skyddets införande ska kunna användas på det sätt och för de ändamål den var avsedd för när den uppfördes, utan hinder av den senare skyddade biotopen. Pågående verksamhet bör därför kunna fortgå på ett rimligt sätt, och åtgärder som är nödvändiga med hänsyn till pågående verksamhet i anslutning till byggnaden eller för byggnadens funktion eller för att förhindra skada, bör kunna vidtas.

Omfattas ett biotopskyddsområde av en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900) som antogs eller fastställdes innan biotopskyddsområdet beslutades, får verksamheter bedrivas eller åtgärder vidtas som behövs för att genomföra detaljplanen eller områdesbestämmelserna (8a § FOM).

Om en nätkoncession för en starkströmsledning meddelades innan biotopskyddsområdet beslutades får verksamheten bedrivas eller åtgärd vidtas som behövs för att starkströmsledningen ska uppfylla gällande krav enligt ellagen (1997:857) och elsäkerhetslagen (2016:732).

Ärendet

Syftet med biotopskyddsområdet

Syftet med Åkeslunds biotopskyddsområde är att bevara och utveckla de naturvärden och den biologiska mångfald som är knuten till de äldre trädmiljöerna i området.

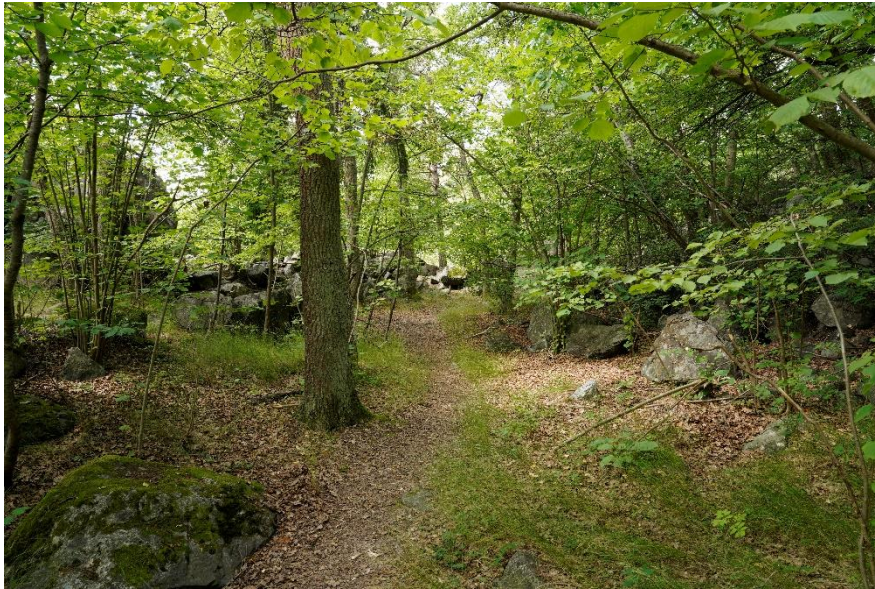
Grund för beslutet

Åkeshov förslås skyddas som biotopskyddsområde för biotoptypen *mark med mycket gamla träd*. Mark med mycket gamla träd hyser livsmiljöer för både skyddsvärda och hotade arter. Definitionen på biotoptypen är: ”Gran, tall, ek och bok är normalt mycket gamla träd när de uppnått en ålder som är minst dubbelt så hög som lägsta tillåtna ålder för föryngringsavverkning. Övriga trädslag bör normalt ha uppnått en ålder av minst 100 år. Med mark avses här det område som behövs för att bevara träden eller de trädanknutna arter som lever i marken, på träden eller i träden”.

Figur 1. Nedanför områdets blockiga terräng växer grova ekar.

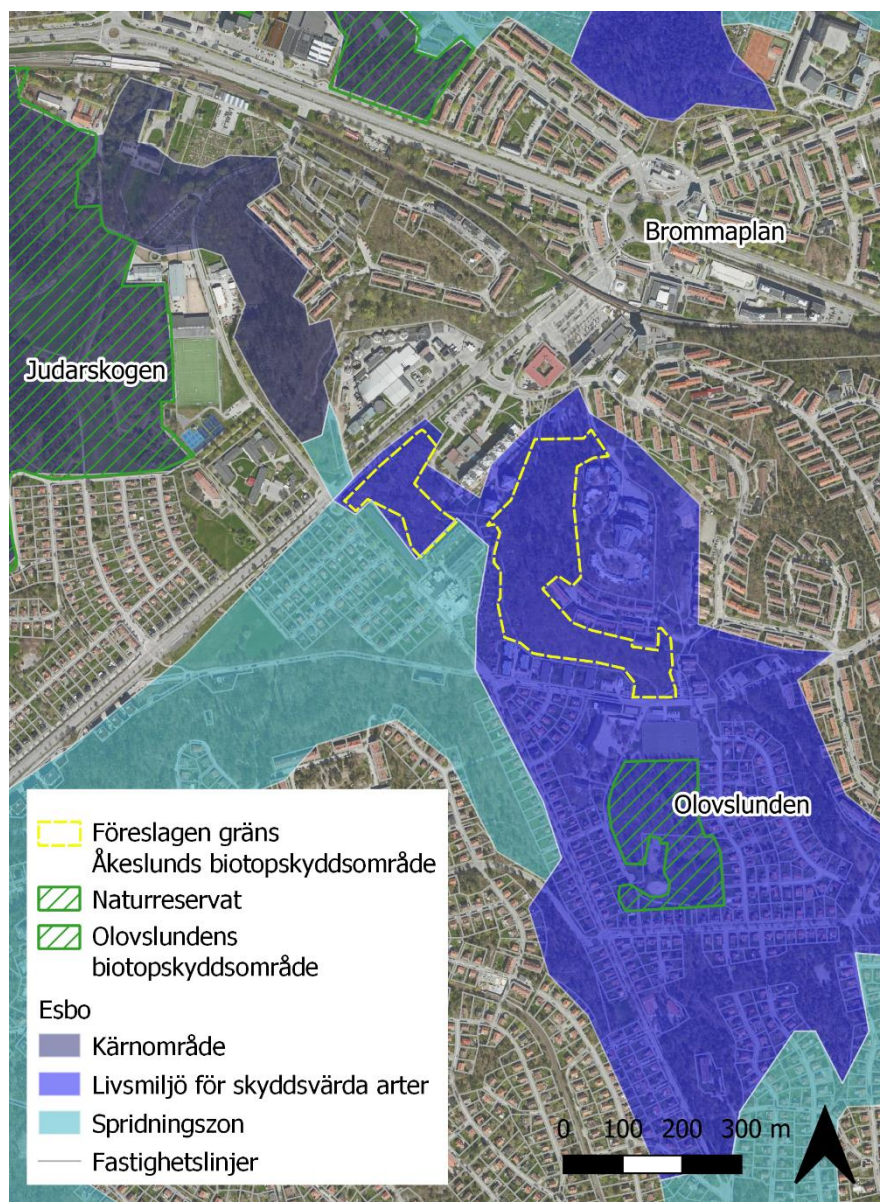
Det föreslagna biotopskyddsområdet är indelat i två delområden. Det östra området utgörs av mycket varierad skog som gradvis från norr till söder övergår från gamla och grova barrträd av tall och gran till lövskog med ek, skogslind, asp, lönn och björk. Ett påtagligt inslag av flerstammig skogslind visar på lång kontinuitet av trädslaget. Grova ekar står längs gångvägen nedanför branten på västra sida av området. Hasselbuketter med stora socklar växer spridda i hela området. Det västra området är lövdominerat och i brynzonerna finns gott om grova, gamla ekar. De grova ädellövträden utgör livsmiljö för ett flertal rödlistade arter som oxtungsvamp (NT, nära hotad) och skeppsvarsfluga (NT). Även mindre hackspett (NT) trivs i området.

Figur 2. I Åkeslund finns en mycket varierad skog med olika trädslag, hassel och stenblock.

Området ingår i Brommas De Geermorän-system som utgör ett riksintresse för naturvård (3 kap. 6 § Miljöbalken). I det västra delområdet finns två partier med ett stort antal block. Det största, som är spräckt i två delar, har brutits loss från den intilliggande hällen och ställts på högkant, så att den av inlandsisen slipade och räfflade ytan nu står vertikalt och är vänd mot söder. Den intilliggande hällen är delvis uppsplittrad i stora tätt liggande block. Det östra delområdet består av bitvis mycket blockrik morän med blocksträngar och förekomst av ett flertal jätteblock. Knappt 100 meter väster om Fredrikslundsvägens ände står ett cirka nio meter högt granitblock, kallat Atle-Tor, på högkant som en pelare. Lite längre söderut finns ett par mindre blockpelare kallade Tors Bockar samt Lasse-Maja-stenen. Atle-Tor och Lasse-Maja-stenen utgör övriga kulturhistoriska lämningar.

Området har en viktig funktion inom stadens blågröna infrastruktur framför allt för arter knutna till ädellövskog, men även för barrskogslevande arter och fladdermöss. Området utgör en livsmiljö för skyddsvärda arter i Stockholms ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Vidare bedöms området ha en nyckelfunktion i det regionala ädellövnätverket.

Figur 3. Föreslaget biotopskyddsområde har en viktig funktion i stadens blågröna infrastruktur och utgör tillsammans med Olovslunden en livsmiljö för skyddsvärda arter inom stadens ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO).

Områdes rekreativa funktioner

Åkeslund är ett uppskattat rekreationsområde och används av förskolor och skolor i närområdet. Områdets blockrika terräng bidrar till områdes lek- och upplevelsvärden. Längs släntfoten finns asfalterade gångvägar med belysning. Ytterligare en gångväg leder fram till Drottningholmsvägen. Genom skogen löper även upptrampade gångstigar. Sammantagen erbjuder biotopskyddsområdet värden som grön oas, lek, promenader, ro, utsikt och vild natur.

Förslag till avgränsning

Föreslaget biotopskyddsområde är cirka 6,8 hektar. Området är beläget i Åkeslund i Bromma, söder om Brommaplan och norr om Olovslund. I väst angränsar området till Drottningholmsvägen. Här stora ledningsgator lämnats utanför biotopskyddsområdet.

Området utgörs av två delområden. Området i mellan dessa delområden omfattas inte av definition mark med mycket gamla träd och kan därmed inte ingå i biotopskyddsområdet.

Det östra området avgränsas av bebyggelse och vägar. Det västra området avgränsas också delvis av vägar och bebyggelse. Vid gränsdragning har hänsyn tagits så att underhåll av befintliga byggnader och vägar inte försvåras.

Inom den östra delen fortsätter biotopen utanför föreslagen biotopskyddsgräns in i en fastighet med tomträtt. I framtiden finns här möjlighet att utöka biotopskyddsområdet i dialog med berörd bostadsrättsförening.

Figur 4. Översikt över föreslaget biotopskyddsområde i Åkeslund samt angränsande befintligt biotopskyddsområde i Olovslund.

Områdets skötsel

Kommunen får enligt 7 kap. 11 § miljöbalken vidta de åtgärder som behövs för att vårda området.

I det föreslagna biotopskyddsområdet behövs skötsel främst i form av regelbunden röjning av uppkommande sly samt gallring av träd som riskerar att beskugga de gamla tallarna och de vidkroniga ekarna, men också i brynmiljöerna. Slyröjning kan också behövas för att göra stenblocken synliga. Hassel glesas vid behov ut försiktigt för att få grövre hasselbuketter. Även säkerhetsbeskrningar kan behövas om döda grenar utgör risk för människor eller egendom.

I det östra delområdet finns ett akut behov av försiktig slyröjning och gallring.

Befintliga anläggningar i området hålls i gott skick och underhålls så att funktion och säkerhet upprätthålls.

Måluppfyllelse och stadsplanering

Förslaget biotopskyddsområde stödjer det nationella miljökvalitetsmålen *God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv och Levande skogar*. Förslaget ligger även i linje med Stockholms stads miljöprogram 2023–2030 och bedöms bidra till ett flertal målområden: *Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem, Ett klimatanpassat Stockholm och En rättvis och inkluderande omställning*. Förslaget är förenligt med gällande översiktsplan och bedöms ligga i linje med översiktsplanens mål om en växande, sammanhängande, klimatsmart och tålig stad samt med stadens bostadsmål och åtaganden inom överenskommelser om infrastrukturutbyggnad.

Riksintressen

Det föreslagna biotopskyddsområde omfattas av ett system av De Geer-moräner, som är av riksintresse (3 kap 6§ MB). Enligt riksintressets värdebeskrivning ska sekvenserna av moränryggar och flyttblocken bevaras. Ingrepp såsom bebyggelse, vägbygge, anläggningar, upplag, schaktning kan skada områdets naturvärden. Förslaget biotopskyddsområde bedöms därmed bidra till riksintressets bevarande.

Gällande planer och program

Det föreslagna biotopskyddsområdet omfattas av Programmet för centrala Bromma, godkänt 2017, där området är utpekad som friyta.

Området omfattas av flera gällande detaljplaner och regleras främst som Park eller Natur. Att inrätta ett biotopskyddsområde i området bedöms vara förenligt med gällande detaljplaner.

Ekonomi

I samband med inrättandet krävs investeringar i form av inmätning och markering av gränser, skyltning, naturvårdande slyröjning och gallring samt kostnad för kungörelse av beslut. Samtliga investeringsutgifter finansieras av exploateringsnämndens driftbudget.

Drift och underhåll

Driftkostnader åligger Bromma stadsdelsnämnd. Driftsmedel fördelas enligt finansieringsmodellen för skyddad natur.

Tillsyn

Tillsyn enligt miljöbalken av biotopskyddsområde åligger miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Ärendets beredning

I enlighet med kommunfullmäktiges budget 2024–2026 har stadsbyggnadskontoret i samarbete med miljöförvaltningen, exploateringskontoret och berörda stadsdelsförvaltningar tagit fram förslag till fem ytterligare biotopskyddsområden. Utgångspunkten för dessa ytterligare fem biotopskyddsområden är, i enlighet med budgetuppdraget, att områden med störst behov av skydd ska skyddas samt att genomförandet av bostadsbyggnadsmål och planerad viktig infrastruktur beaktats. Områdena är utvalda och prioriterade utifrån föreslagen process i Policy för skydd av natur, som är framtagen inom ramen för budgetuppdraget att ta fram en strategi för skydd av naturområden. Ett av de förslagna områdena är Åkeslund.

Samråd om förslag till Åkeslunds biotopskyddsområde har hållits med länsstyrelsen och berörda sakägare samt med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd, kulturnämnden, trafiknämnden, idrottsnämnden och fastighetsnämnden från 23 januari till 23 februari 2026.

Länsstyrelsen, Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) och samtliga nämnder ser positiva på förslaget att skydda Åkeslund som biotopskyddsområdet. Flera remissinstanser lämnade några synpunkter och mindre förbättringsförslag.

Länsstyrelsen lämnade ett förbättringsförslag rörande bekämpning av invasiva arter och stadsmuseet önskade att skötsel av övriga kulturhistoriska lämningar förtydligas. SVOA ansåg att beslutet borde kompletteras med en skrivning om att underhåll av befintliga anläggningar är undantaget från förbuden att skada naturmiljön. Bromma stadsdelsförvaltning önskade en förtydligade av hur skötsel av biotopskyddet finanseras. Vidare förslög förvaltningen att gränsen av biotopskyddsområdet inte skulle dras närmare än 3 meter från fasad. Trafikkontoret önskar en buffertzon på minst fem meter mellan gränsen för biotopskyddsområdet och gatukant vid de angränsande gatorna och lyfter även den generella risken att biotopskyddsområden försvåra möjligheten att förstärka eller bygga ut framtida gång- och cykelkopplingar samt rekreativa funktioner. Även föreningen Bevara Bromma Grönt (BBG) inkom med synpunkter. BBG välkomnar förslaget att bilda ett biotopskyddsområde men önskar att ett sammanhängande område skyddas istället för två delområden.

Efter samrådet har förslaget reviderats utifrån inkomna synpunkter och dialog förts med SVOA. Gällande lagstiftning ger igen utrym för en skrivning om att underhåll av ledningar undantas från förbudet att skada naturmiljön. Stora ledningsstråk har lämnats utanför biotopskyddsområdet och i beslutsdokumentet har texten som berör underhåll av befintliga ledningar förtydligats. Stadsbyggnadskontoret bedömer att

biotopskyddsområdet inte nämnvärt försvåra underhållet av befintliga anläggningar och ledningar.

Medel för drift och särskilda medel för biotopskyddsområden fördelas till stadsdelsnämnderna årligen i budget.

Det föreslagna biotopskyddsområdet är uppdelat i två delområden då området i mellan utgörs av en parkmiljö som inte uppfyller kraven av biotoptypen ”mark med mycket gamla träd” och därför inte kan skyddas som biotopskyddsområdet.

Vid gränsinmätning i fält som har genomförts i samarbete mellan stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret och miljöförvaltningen har hänsyn tagits så att underhåll av befintliga byggnader, anläggningar och vägar inte ska försvåras i och med bildandet av biotopskyddsområdet. Kontoren bedömer att en generell buffert om fem meter skulle medföra ett orimligt stort intrång i områden med både höga naturvärden och dramatisk terräng. Stadsbyggnadskontoret bedömer att befintliga gång- och cykelkopplingar i områden även möter framtida behov och att områdets höga naturvärden och geologiska värden samt dramatiska terräng begränsar utvecklingar av nya kopplingar och rekreativa anläggningar. En till platsens höga naturvärden och dramatiska terräng anpassad förstärkning av kopplingar och rekreativa funktioner bedöms inte försvåras av biotopskyddet.

Särskilt värdefulla och känsliga naturmiljöer kräver alltid särskild hänsyn vid åtgärder om stadens biologiska mångfald ska bibehållas, oberoende av om ett område är formellt skyddat eller inte. Finns särskilda skäl kan även dispens från förbudet att skada naturmiljön ges.

Stadsbyggnadskontorets förslag

Stadsbyggnadskontoret föreslår att nämnden godkänner samrådsredogörelsen och att nämnden godkänner förslaget och föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Åkeslund ska utgöra ett biotopskyddsområde i enlighet med bifogat förslag till beslut.

Remissammanställning

Ärendet har initierats av stadsbyggnadsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 april 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att förslaget är i enlighet med uppdrag i kommunfullmäktiges budget 2025 och-2026. Staden har hittills inrättat fem

biotopskyddsområden, ytterligare fem ska enligt budgetuppdraget inrättas senast juni 2026. I arbetet med naturreservat och biotopskyddsområden ska genomförandet av bostadsmål och planerad viktig infrastruktur beaktas.

Under åren 2024 – 2025 har Olovslunden och Nockebyhov i Bromma, Skönstavik i Farsta, Vinterviken i Hägersten-Älvsjö och Vårberg i Skärholmen inrättats som biotopskyddsområden.

Ett av de ytterligare fem områden som utretts för biotopskydd är Åkeslund i Bromma. De övriga fyra som föreslås att inrättas som biotopskyddsområden i kommunfullmäktige i maj 2026 är Trekanten, Hemskogen, Gökdalen och Vikingaberget-Johannesdal.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att det finns ett förslag som säkerställer naturområdets värden och anser att inrättandet av biotopskyddsområdet i enlighet med förslaget, ligger i linje med framtida önskvärd stadsutveckling. Beslutet om biotopskyddsområde bidrar till att uppnå Stockholms stads miljömål ”Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem”.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige inrättar biotopskyddsområde för Åkeslund med det syfte och avgränsning som framgår av bilaga 1.

Reservationer m.m.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation av Jonas Naddebo (C)

Att stadsbyggnadsnämnden i första hand beslutar att återremittera ärendet, att nämnden i andra hand beslutar att delvis avslå kontorets förslag samt att därutöver anföra följande:

Centerpartiet värnar den biologiska mångfalden och ser biotopskyddsområden som ett bra verktyg för att långsiktigt skydda värdefulla naturmiljöer. För att vara effektivt ska olika skyddsformer användas där de gör störst nytta och efter en process som är kunskapsbaserad, lokalt förankrad och transparent.

Processen här har tyvärr varit den motsatta. Utgångspunkten har inte varit att identifiera specifika biotoper med dokumenterat skyddsbehov och därefter pröva lämplig skyddsform, utan att vänstermajoriteten i budget fastslagit ett siffersatt mål om ett visst antal biotopskyddsområden. Förvaltningarna har därefter haft i uppdrag att ”fylla kvoten”. Resultatet blir en uppifrån-och-ner-process där signalpolitik varit viktigare än avvägningar mellan naturskydd, stadsutveckling och människors behov.

Därtill präglas ärendena av en uppenbart forcerad framdrift. Samrådet väcker frågor, inte minst då berörda stadsdelsnämnder inte fått ta ställning till sina förvaltningars yttranden i sedvanlig ordning. Detta försvagar den lokala demokratiska förankringen.

Vi ser också risker i att gränsdragningarna inte vilar på tillräckliga utredningar. Värdefull natur kan ha lämnats utanför samtidigt som mark utan motsvarande värden inkluderats, vilket i praktiken kan omöjliggöra framtida nyttjande, exempelvis för bostäder.

Åkeslund är ett uppskattat och välanvänt naturområde med höga naturvärden. Det föreslagna biotopskyddsområdet sammanfaller i stort sett med gränserna för ett riksintresse för naturvård, vilket er intryck av att området i första hand valts för att snabbt uppfylla ett politiskt satt kvantitativt mål.

Det är tyvärr uppenbart att dessa ärenden har hastats fram för att nå beslut före valet. Vi värnar naturen, men vi värnar också och demokrati, rättssäkerhet och transparens och menar att denna process inte lever upp till de kraven.

Reservation av Björn Ljung (L)

Att stadsbyggnadsnämnden beslutar att avslå kontorets förslag till beslut samt att därutöver anföra följande:

Liberalerna anser att biotopskyddsområden är en bra idé och ett välkommet

komplement till nationalparker och naturreservat. De ska vara mindre till ytan och skydda särskilt viktig natur. Det biotopskyddsområdet som först beslutades i Olovslund har en mer begränsad yta och visar tydligt de arter det ska skydda. Att göra biotopskyddsområdena så omfattande som här föreslås får mycket stora konsekvenser.

Liberalerna ser ett behov av större försiktighet och eftertanke vid inrättandet av biotopskyddsområden, särskilt när dessa dras i direkt anslutning till befintlig bebyggelse, inte sällan privatägda tomter med villor eller flerfamiljshus. När gränserna för biotopskydd läggs mycket nära bostäder och annan bebyggelse riskerar det att skapa betydande och långsiktiga begränsningar för både boendemiljö och stadsutveckling.

Vidare vill Liberalerna understryka att biotopskyddsområden, liksom naturreservat, inte enkelt kan upphävas genom kommunala beslut. Enligt miljöbalken krävs så kallade synnerliga skäl för att upphäva ett sådant skydd för biotopskyddsområdena. Synnerliga skäl gäller också för åtgärder inom områdena, t ex att ta ner enskilda träd eller ansa buskar som växer invid befintliga g/c-vägar. Därtill gäller att gränserna för ett biotopskyddsområde är fasta och inte kan justeras eller flyttas över tid. Det innebär att även mindre justeringar för att möjliggöra exempelvis bebyggelse, infrastruktur eller trygghetsskapande åtgärder i praktiken är uteslutna. Skulle staden i framtiden behöva använda marken för bostäder, infrastruktur eller annan samhällsviktig utveckling är detta därmed i princip omöjligt. Besluten får mycket långtgående och irreversibla konsekvenser.

Sammantaget innebär detta att staden i praktiken lägger en våt filt över flera områden, där framtida utveckling kraftigt begränsas. När biotopskyddsområden väl har inrättats är gränserna fasta och kan inte flyttas, och skyddet kan endast upphävas vid synnerliga skäl enligt miljöbalken. Konsekvensen blir att mark som i dag skyddas i praktiken låses för all framtid, även om framtida behov av bostäder, infrastruktur eller trygghetsskapande åtgärder skulle uppstå. Liberalerna menar därför att biotopskydd bör användas restriktivt.

Särskilt uttalande av Mats Johnsson (SD)

Sverigedemokraterna godkänner förslaget att inrätta detta naturreservat men menar att vänstermajoritetens (S, V, MP) syfte med förslaget går långt utöver att skydda naturen i det aktuella området. Tvärtom är detta ett sätt för Miljöpartiet inom vänstermajoriteten (S, V, MP) att skaffa sig ett alibi för att skövla annan natur när Socialdemokraternas projekt att uppfylla det numerära målet om 140.000 bostäder till 2035 ska uppfyllas. Som alltid när Socialdemokraterna ska genomföra en reform så påverkan på medborgarna av underordnad betydelse så länge som partiet kan visa upp att de uppfyllt ett mål, i detta fallet numerären 140.000.

Eftersom Socialdemokraterna avser att skövla grönskan i stadens gamla trädgårdsstäder, både villaområden och de hyreshusområden i naturen som en gång

byggdes för att även ge arbetarklassen grönska, måste några alibin tas fram. I linje med detta har vänstermajoriteten (S, V, MP) valt att utpeka några grönområden som naturreservat, eller liknande klassificeringar. Detta sker inte för att just dessa gröna fickor i bebyggelsen behöver skyddas utan för att Miljöpartiet ska ha ett alibi inför sina väljare när de deltar i skövlingen av grönska mellan bostäder.

Sverigedemokraterna menar att det är bra att dessa områden får ett skydd men att det i första hand behövs ett generellt skydd av grönskan som finns runt stadens existerande bostadsområden. När dessa är skyddade kan man göra en genomlysning av vilka grönområden som utöver detta skydd även måste ha särskilt reglerat skydd.